

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
Escola Sant Ramon

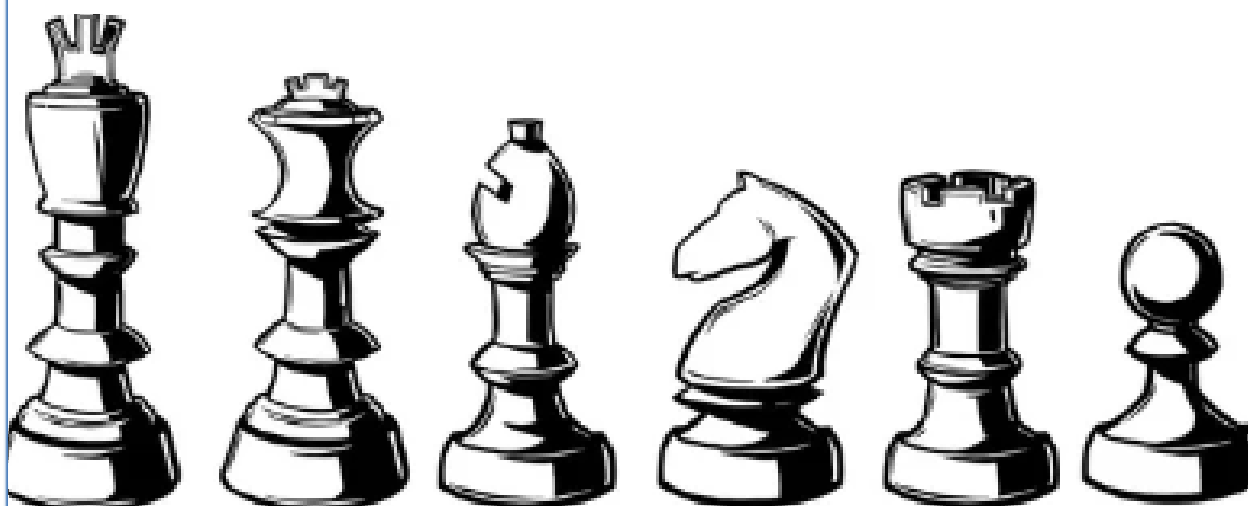

Projecte

Escac i Mat

Escola Sant Ramon
El Pla de Santa Maria

Projecte aprovat en data 10 d'octubre de 2023

Índex

1. Introducció	3
2. Aspecte a tractar	3
3. Descripció de l'escola on es porta a terme el projecte	4
4. Objectius generals del projecte	5
5. Organització del projecte	6
5.1 Participació del Programa Escacs a l'escola	8
5.2.- Racó del repte	11
6. Les persones que estan implicades en aquest projecte	12
7. Pressupost previst	12
8. Valoració del projecte	12
8.1 Valoració curs 2022-23	12
8.2 Previsió per al curs 2023-24	13
Annexos	14
Annex 1	14

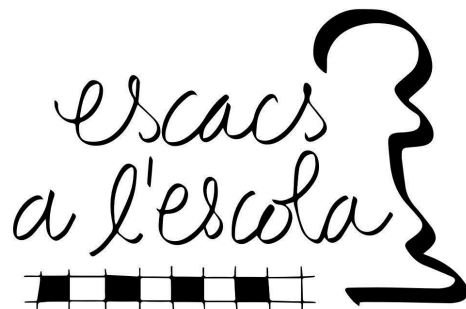

1. *Introducció*

El Parlament de Catalunya, el juliol de 2010, declarà els escacs d'utilitat pública i n'insta al Govern de la Generalitat a difondre'ls, sobretot en l'àmbit educatiu, lúdic i de la salut.

Posteriorment, el juliol de 2012, el Parlament Europeu fa pública una declaració instant els diferents membres de la Comunitat Europea a introduir en els seus sistemes educatius el programa "Escacs a l'escola".

A partir d'aquest moment, un total de 104 escoles catalanes comencen a promoure els escacs com a eina educativa en horari lectiu. El projecte "Escacs a l'escola" permet a aquests centres participants poder desenvolupar a través dels escacs aspectes com la concentració, el càlcul mental, l'orientació espacial, la memòria, les habilitats lingüístiques o la resolució dels propis problemes i la posterior presa de decisions.

Logotip del programa "Escacs a l'escola"

2. *Aspecte a tractar*

El principal aspecte a tractar és la introducció del joc dels escacs com a eina d'aprenentatge i com a recurs per a la resolució dels problemes, amb l'objectiu d'aprofitar l'alt valor pedagògic dels escacs per treballar diferents capacitats i per afavorir que els infants siguin més competents en el seu dia a dia, donat que es tracta d'una eina d'aprenentatge transversal, interdisciplinar i molt integradora que permet vehicular aprenentatges de diferents àmbits curriculars i reforçar valors i hàbits.

3. *Descripció de l'escola on es porta a terme el projecte*

L'Escola Sant Ramon està ubicada al municipi del Pla de Santa Maria (Alt Camp).

Actualment hi ha un total de 174 alumnes matriculats a l'escola. Aquest curs, 52 alumnes cursen l'Educació Infantil, mentre que 122 cursen l'Educació Primària

L'escola té dos edificis: un més antic on hi ha la biblioteca, i l'altre més nou i modern on s'ubiquen les aules de l'alumnat. També hi ha un mòdul on s'hi ubica l'aula de psicomotricitat/música i el menjador.

El curs 2022-2023, després de 3 cursos aturats per la pandèmia de la COVID-19, es van iniciar novament els escacs a l'Escola Sant Ramon. L'arribada de docents que tenien la formació per dur endavant el projecte va fer que a l'inici de l'any (segon trimestre escolar) es canviessin els horaris de tots els docents i s'introduïssin sessions per utilitzar-los com a eina educativa i pedagògica.

Veient la bona acceptació dels escacs, aquest curs 2023-2024 s'ha continuat el que es va iniciar malgrat el canvi de professorat. De tota manera, en els horaris inicials ja s'han previst les sessions per consolidar aquest projecte.

Aquest projecte sorgeix de la voluntat d'introduir el joc dels escacs com a una eina per pensar, raonar i resoldre situacions plantejades en poc temps.

Els escacs s'han introduït dins l'àmbit curricular d'educació primària, i dins de l'horari lectiu.

Alumnat de 1r de primària en sessió d'escacs

4. Objectius generals del projecte

En aquest projecte que es porta a terme a l'escola es pretenen aconseguir uns objectius generals que esperem que quedin consolidats al finalitzar l'etapa educativa.

- Acabar l'Educació Primària jugant als escacs de manera autònoma, respectant les normes i els valors educatius i interpersonalment que representen aquest esport.
- Aprendre el moviment de les peces i les normes bàsiques del joc tot treballant la capacitat de concentració i d'atenció, el càlcul mental, la creativitat, la imaginació, la lateralitat i l'orientació espacial.
- Aprendre a resoldre els propis problemes i prendre decisions fomentant els valors com el respecte, l'honestedat, l'empatia i l'autoestima.
- Aprendre a prendre decisions, acceptar els propis errors, respectar els altres, a tenir paciència, memòria, reflexió i empatia.
- Resoldre reptes escaquístics plantejats de forma setmanal que els prepari per situacions de la vida quotidiana.

Habilitats lingüístiques Pensament crític

Comprensió lectora **Originalitat**

Habilitats matemàtiques Creativitat Planificació

Concentració Memòria Empatia

Resolució de problemes

Maduresa intel·lectual *Autoestima*

Respecte **Paciència** Raonament lògic

PRESA DE DECISIONS Acceptació dels propis errors **Honestedat**

Orientació espacial Càlcul mental **ATENCIÓ**

5. Organització del projecte

Tres docents del centre són els encarregats d'impartir les sessions d'escacs a l'alumnat durant una hora setmanal a cada curs (un docent per cicle).

L'aula on s'imparteixen les sessions d'escacs és la mateixa aula on els alumnes fan la resta d'àrees, i cadascun dels cicles disposen del material necessari perquè els alumnes puguin jugar-hi, d'aquesta manera, quan tenen escacs, poden recollir els taulers i peces del seu cicle i portar-ho a la classe.

Racó del material d'escacs a l'aula

Els continguts treballats per l'alumnat durant la sessió són diversos: la terminologia dels escacs, les peces i els moviments de les mateixes, el valor que té cada peça, l'escac i mat, la disposició de les peces en l'escaquer, les simetries i les àrees de l'escaquer entre d'altres. Amb l'alumnat més gran s'utilitzaran estratègies i reptes que presentin més dificultats.

Així per tant, podem treballar continguts dins l'àrea de les matemàtiques com són per exemple: L'orientació espacial, les identificacions, el pensament lògic i matemàtic, les operacions matemàtiques, les àrees i superfícies, etc. Però també treballem continguts de l'àrea de llengua com la interpretació d'imatges, la comprensió de textos a través de la lectura i la cerca d'informació i l'expressió oral.

També durant el projecte es treballaran aspectes transversals com biografies d'escaquistes internacionals i nacionals, es farà seguiment del campionat del món (l'any que es faci), es situaran els països d'origen dels escaquistes treballats dins d'un mapa del món ...

A les estones de lleure o si han acabat la feina encarregada aviat podran utilitzar el recurs dels escacs a l'aula.

Els escacs també s'introdueixen a nivell digital gràcies als recursos que disposa el centre. L'alumnat, mitjançant el seu correu electrònic, es pot registrar a diverses pàgines per aprendre i jugar a escacs, com per exemple: Lichess.org. D'aquesta manera, també poden jugar amb persones d'altres llocs o fer partides "online" entre ells tant des de l'escola com des de casa.

Lichess.org

Chess.com

KidChess

Un altre recurs que disposa el centre, des de que el curs 2022-23 es fes una planificació del pati educatiu, és un tauler gegant d'escacs (8x8 metres) pintat al terra de la pista del pati, així com un joc complet de peces gegants (50-80 centímetres) per a que l'alumnat hi pugui jugar tant en temps d'esbarjo com per fer activitats de classe. A més a més, durant aquest temps, s'ha vist que aquest espai pot servir per practicar altres activitats no relacionades amb els escacs, com per exemple: figures geomètriques, laberints, simetries, programació, altres jocs de taula, etc.

Per altra banda, des de l'AMIPA, s'ha treballat per a que l'alumnat que vulgui federar-se i jugar fora de l'escola ho pugui fer i ha organitzat una activitat extraescolar d'escacs.

5.1 Participació del Programa Escacs a l'escola

En aquesta ocasió és la Tercera trobada que es fa. Hi ha hagut uns anys de parada degut a la pandèmia i el curs 2022-2023 s'ha reactivat amb moltes ganes.

Aquest projecte del Departament d'Educació té el suport de la Federació Catalana d'escacs i per aquesta Trobada al Pla de Santa Maria va col·laborar l'Ajuntament del municipi qui va cedir les instal·lacions de l'antiga fàbrica.

L'Escola Sant Ramon va ser l'encarregada de rebre la "3a Trobada d'escacs a l'escola" on s'hi van trobar, el passat dijous 4 de maig, 135 alumnes de 8 escoles de les comarques de l'Alt Camp i la Conca de Barberà.

L'alumnat de 3r de les vuit escoles es va reunir aquest dia per compartir una trobada on els escacs va ser l'eix vertebrador com a eina d'aprenentatge. Aquesta trobada es fa anualment i l'Escola Sant Ramon té la previsió de participar-hi.

Aquesta trobada i amb l'Escola Sant Ramon com a amfitriona, es va fer a l'antiga fàbrica tèxtil del Pla de Santa Maria.

Durant la jornada de la Trobada els nens i nenes van anar passant per quatre espais diferents on van fer activitats diferents. Cada espai estava marcat per un color: vermell, groc, verd i blau.

En un espai, l'alumnat juga al joc del 21, on els nens i nenes, sense la peça del rei, han d'aconseguir 21 punts exactes partint del valor de les peces.

En un segon espai juguen una partida d'escacs, però qui tenen davant és un nen o nena d'una altra escola.

En el tercer espai hi ha tallers diversos on es poden trobar jocs i manualitats al voltant dels escacs.

En el quart espai es va realitzar una xerrada amb un escaquista amb deficiència visual, el qual ens va explicar com s'ho feia per poder jugar sense veure-hi.

Finalment, després de les activitats relacionades amb els escacs, els nens i nenes van compartir dinar i jocs diversos.

Les escoles participants de la 3a Trobada d'escacs a l'escola van ser:

Escola Sant Ramon del Pla de Santa Maria (amfitriona)

Escola Martí Poch ,de l'Espluga de Francolí

Escola Rocabrana de Picamoixons

Escola Bernardí Tolrà de Vila-rodona

Escola Antoni Tous de Pira

Escola de Cabra del Camp

Escola Vedruna de l'Espluga

Escola Vedruna de Santa Coloma de Queralt.

5.2.- Racó del repte

Es tracta d'un espai ubicat a l'entrada de l'escola on durant deu setmanes, es van presentant reptes d'escacs diversos a l'alumnat d'Educació Primària. Hi ha 2 reptes segons el grau de dificultat. Un pels nens i nenes de 1r ,2n i 3r de primària i l'altre per 4t, 5è i 6è de primària.

A sota dels reptes hi ha una taula amb una capsa i unes butlletes de participació per tal que l'alumnat, a l'hora del pati o al sortir de l'escola, escrigui la resposta i dipositi la seva butlleta a la capsa.

Un membre de la Direcció o un mestre responsable recull les butlletes, les corregeix i puntua segons la resposta escrita. Els resultats queden reflectits segons la puntuació en una taula classificatòria que està penjada en el mateix racó.

Finalment, a l'acabar els 10 reptes, els primers classificats de cada grau de dificultat reben un premi per part de l'escola. El curs 2022-2023, va haver un guanyador dels reptes pels alumnes de 1r, 2n i 3r, i dos guanyadors (per empat) dels reptes pels alumnes de 4t, 5è i 6è.

6. *Les persones que estan implicades en aquest projecte*

Les persones implicades en el Projecte són els docents que fan la formació i duen a terme les sessions amb l'alumnat, així com la Direcció del Centre, que fa l'acompanyament i vetlla perquè no es perdi aquesta activitat. També hi participen altres mestres que van col·laborar a l'hora de preparar la trobada.

En propers cursos, s'intentarà portar diferents persones rellevants del món dels escacs a l'escola, per tal d'aconseguir-ho, es demanarà ajuda a la Federació Catalana d'Escacs.

7. *Pressupost previst*

Com a despeses cal tenir en compte la compra d'alguns jocs de peces d'escacs ja que es perden peces. Els taulers es fotocopiaran i es plastificaran per tal de donar continuïtat al material i al projecte.

També cal fer manteniment del tauler pintat al pati i de les peces gegants per poder jugar de forma correcta.

8. *Valoració del projecte*

8.1 Valoració curs 2022-23

Es van reintroduir els escacs a nivell bàsic a l'escola. Els resultats van ser molt bons. Molts alumnes demanaven a casa jugar amb les famílies i per reis a les joguines volien un tauler i unes peces per practicar.

A partir de la trobada dels alumnes de tercer de primària es van engrescar més i es va crear el racó dels reptes, on el fet de tenir una classificació pública a l'entrada de l'escola i de fàcil accés a tot l'alumnat, va provocar un alt nombre de participants, ja que veien com anava variant segons si encertaven o erraven a cada repte.

8.2 Previsió per al curs 2023-24

S'han iniciat les sessions des del principi de curs, i això permet aprofundir més ja que hi haurà més contingut.

Es continua amb l'activitat dels reptes i es prepararan torneigs entre els diferents cicles i si és possible, també a nivell d'escola.

Es continuen moltes de les activitats iniciades el curs anterior ja que han tingut una bona acceptació.

L'Escola resta a l'espera que s'organitzi una altra "Trobada d'escacs a l'escola" per tal d'inscriure's i poder participar.

Annexos

Annex 1

Escrit del diari publicat al Diari de Tarragona on es fan referència a la jornada d'escacs viscuda a l'escola Sant Ramon del Pla de Santa Maria.

Som notícia

DIARI DE TARRAGONA
DIMARTS, 9 DE MAIG DE 2023

34 cultura & vida

Educació **Activitats**

Tercera edició

Vuit centres participen en la Trobada d'Escacs a l'Escola

L'activitat reuneix, al Pla de Santa Maria, 135 escolars de l'Alt Camp i la Conca de Barberà

JOAN BORONAT
EL PLA DE SANTA MARIA

Enguany ha estat el de la represa de la trobada d'Escacs a l'Escola, en la seva tercera edició, oberta als centres escolars de l'Alt Camp i la Conca de Barberà. Cal ressaltar que entre les dues primeres edicions i l'actual hi ha hagut l'aturada obligada per causa de la pandèmia de la Covid-19.

L'activitat, en aquesta ocasió, ha tingut el Pla de Santa Maria com a localitat amfitriona i dijous passat l'antiga fàbrica tèxtil del Pla de Santa Maria, instal·lacions cedides per l'Ajuntament, va ser l'escenari de la trobada, on es van donar cita 135 alumnes, acompanyats dels seus mestres, de 8 escoles de les dues comarques esmentades.

Les escoles participants van ser: Sant Ramon del Pla de Santa Maria (amfitriona); Martí Poch, de l'Espuga de Francoll; Rocabrana de Picamoixons; Bernardí Toirà, de Vila-rodonà; Antoni Tous, de Pira; escoles Vedruna de l'Espuga de Francoll i de Santa Coloma de Queralt i Escola de Gabra del Camp.

Aquest projecte del Departament d'Educació de la Generalitat té el suport de la Federació Catalana d'Escacs. Josep Silvestre, representant municipal del Pla de Santa Maria va ser l'encarregat de donar la benvinguda al l'alumnat dels diferents pobles. Durant la jornada, els nens i nenes van anar passant per quatre espais diferents on es feien diverses activitats, cadascun marcat per un color: vermell, groc, verd o blau.

escola. En la tercera àrea hi havia tallers diversos on es podien trobar jocs i manualitats al voltant dels escacs. I en el quart espai els participants van poder gaudir d'una trobada amb Pere Josep Navarro, escaquista montblanquí que pateix una greu discapacitat visual, el qual els va explicar com els escacs el poden jugar persones invidents i com són les adaptacions que ell té.

Després de les activitats relacionades amb els escacs, els escolars van conèixer el recinte de la Fàbrica del Pla, amb la bassa, el parc i el centre d'interpretació tèxtil, a més de seguir un itinerari assenyalat amb cartolines que va afavorir l'intercanvi entre les escoles i facilitar la coneixença entre el alumnes.

La cap d'estudis de l'Escola Sant Ramon del Pla de Santa Maria, Ana Rodón, comenta que «l'activitat s'ha reactivat amb moltes ganes, per part de tots». Les escoles van rebre un diploma de participació i l'obsequi d'un parell de jocs d'escacs.

Els nens i nenes van anar passant per quatre espais, cadascun marcat per un color

En un espai, l'alumnat jugava al joc del 21 on havien de aconseguir 21 punts exactes partint del valor de les peces. En el segon àmbit jugaven una partida d'escacs, però qui tenien davant era un nen o una nena d'una altra

L'antiga fàbrica tèxtil del Pla de Santa Maria va ser l'escenari de la trobada. FOTO: CEDIDA

